

Article Info	Araştırma Makalesi	
Title of Article	Çağdaş Sanatta Eğitim ve Bilgi Özellikleri	
Corresponding Author	Yrd.Doç. Osman ODABAŞ Yıl Kocaeli Üniversitesi Plastik Sanatlar osman.odabas@kocaeli.edu.tr	
Submission Date Admission Date	03/02/2018 / 15/03/2018	
How to Cite	ODABAŞ, O, Çağdaş Sanatta Eğitim ve Bilgi Özellikleri , Kent Akademisi, 11 (33) Issue 1, Link:	ORCID NO:

Çağdaş Sanatta Eğitim ve Bilgi Özellikleri

Yrd. Doç. Osman Odabaş¹
Abdul Tekin²

¹ Kocaeli Üniversitesi Plastik Sanatlar
osman.odabas@kocaeli.edu.tr

² Kocaeli Üniversitesi Plastik Sanatlar
abdultekin@gmail.com

Education and information features in Contemporary Art

ABSTRACT:

The content produced in Contemporary Art and the clarity of the content is important to bring the art together with the audience and to ensure that society is embraced. In this context, the data produced by contemporary art is observed to surround the audience with a precondition of knowledge. This requires pre-knowledge training and the institutionalization that arises in this way. This situation also raises the question of the support of Education and knowledge. This situation also raises the question of the support of Education and knowledge. Considering that the content produced by contemporary art is not produced solely by considering aesthetic expectations, the fact that it is semantically complicated affects the quality of this education in its meaning. When it comes to education, it is also observed that contemporary art, especially by manipulating information, is used. This data is understood by all segments of society, but it is another dimension of the issue. It is observed that the actors responsible for ensuring the quality of this knowledge and the continuity of its association with the past are only leaning towards the subject according to their own expectations. But given the purpose of delivering this information to society and the art of transmitting it to society, it is obvious that this one-wayedness will be compatible with the interests of transferring art to the future. If the subject is examined with the current examples, it is also observed that there is no obstacle for the art content to act with a certain ideology of knowledge and to hug the figures that are feared by these actors. The requirements for this condition to be conditioned on the acceptance of a general application of Contemporary Art content are remarkable in the name of participation in the content of information and education in Contemporary Art. From this point of view, it can be argued that the perception that contemporary art tries to integrate into society is not sufficient. However, considering the general progress of art, it is also necessary to change over time. Contemporary art as a cultural instrument as an object of Education and information will gain meaning in this way. In this study, the contents of the literature were scanned and the related sources were evaluated.

Key Words: Contemporary Art, Education and Information

ÖZ:

Çağdaş sanatta üretilen içerik ve bu içeriğin anlaşılabilirliği sanatın izleyici ile buluşturulması ve topluma kucaklaşmasının sağlanması adına önemlidir. Çağdaş sanatın ürettiği verilerin bu kapsamda izleyiciyi ön bir bilgi şartı ile kuşattığı gözlenir. Bu ön bilgi eğitimi ve de bu yolla ortaya çıkan kurumsallığı zorunlu kılar. Bu durum eğitim ve bilginin desteklenmesini de sorun olarak gündeme alır. Çağdaş Sanatın ürettiği içeriğin salt estetik beklentiler düşünülerek üretilmediği düşünüldüğünde anlamca karmaşık olması onun anlamlandırılmasında da bu eğitimin niteliğini etkilemektedir. Eğitim söz konusu olduğunda çağdaş sanatın özellikle bilgiyi manipüle ederek kullandığı da gözlenir. Bu elde edilen verilerin toplumun her kesimi tarafından anlaşılması da konunun başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Çağdaş sanatta yer alan bu bilginin niteliğini ve geçmiş ile birlikteliğinin devamlılığını sağlamada görevli etken aktörlerin konuya yalnızca kendi beklentileri doğrultusunda eğildikleri gözlenmektedir. Fakat topluma bu bilginin sunumu ve sanatı topluma ulaştırma amacı düşünüldüğünde bu tek yönlülük, geleceğe sanatın aktarılmasında çıkarlar ile ne derece uyum sağlayacağı da ortadadır. Mevcut örnekler ile konu incelendiğinde ise sanat içeriğinin belli bir bilgi ideolojisi ile hareket etmesinde hatta bu aktörlerce korkulan figürlere sarılmada bir engel görülmediği de gözlenir. Çağdaş sanat içeriğinin genel bir başvuru kabulüne bu durumu şart koşmanın gerekleri çağdaş sanatta bilgi ve eğitim içeriğine katılımı adına dikkat çekicidir. Bu noktadan hareketle çağdaş sanatın toplumsal bütünleşmeye çaba gösterdiğine yönelik algının yeterli bulunmadığı iddia edilebilir. Ancak bu durum sanatın genel ilerleyişi düşünüldüğünde zamanla değişmesinin zorunlu olduğu da beklentiler dahilindedir. Çağdaş sanatın eğitim ve bilgi nesnesi olarak kültürel bir araç olarak önem taşıdığı böylelikle anlam kazanacaktır. Bu çalışmada literatürdeki içerikler taranarak konuyla ilgili kaynaklar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Sanat, Eğitim, Bilgi

GİRİŞ:

Çağdaş sanatın toplumlara sunduğu kültürel araçlar göz önüne alındığında yetenek ya da bireysel ifadeden ziyade, eyleme dönüşebilen ve düşünsel süreçlerin daha öne çıktığı gözlenir. Çağdaş sanatın bugün gözlenen karmaşık içeriğinin sunduğu bilgiyi bir eğitim aracına dönüştürmek izleten açısından daha da karmaşılaşarak bilgi ve araştırmanın önemsendiği bir temele dayanmaktadır. Çağdaş sanatla karşılaşan izleyicinin taşıdığı özelliklere bakıldığında ise bu niteliklerin; bilgili ve çok yönlü olma, gibi nitelikler ön plana çıkmaktadır. Çağdaş sanatla izleyici olarak ilişki kurma bu özellikler olmadan sanatsal içeriğe anlam verilmesi zordur. Cem Erciyes bu durumu özellikle 90'lerden itibaren küresel boyutta sanatta politik ve düşünsel çalışmaların çokluğuna bağlamaktadır. Özellikle “çağdaş sanatın ve sanatçıların küresel sanat piyasasıyla kurdukları sağlam ilişkiler, o büyük ciddi kurumlar ve yapıtların daha karmaşık bir dil konuşması yeni başlayanlar için işi gittikçe güçleştirdi” sözleriyle açıklamaktadır. (Erciyes, 2014). Buna karşın çağdaş sanatın okunmasını zorlaştıran nitelikler, özellikle de disiplinlerarası yapıdan yani çok yönlülüğünden kaynaklanmaktadır.

Bu noktada ortaya çıkan disiplinler arası karmaşık verilerin algılanarak çözümlenmesine yönelik sanatta bilgi ve eğitime önem veren yaklaşımıyla Barış Acar'ın düşünceleri aksi yöndedir. Acar, sanatta artan bilginin önemine vurgu yaparken burada aslında bir tezatlığın oluştuğunu da belirtmektedir. Bu tezatlık sanatın geçmişte karmaşılaşan haline karşı Çağdaş sanatın yaşamla daha da çok buluşmayı hedefleyen ilk hali ile çelişmektedir. “*Çağdaş sanata yönelim, aristokratik ya da –giderek– akademik sanat geleneğinin “yüksek sanat” anlayışına karşı bir başkaldırı olduğu biindir. İster romantik hareketler ya da tarihsel avangarddan yola çıkarak görece uzun erimde bakın, isterseniz yeni avangardın kısa ve sert darbelerine odaklanın, çağdaş sanat için ele alacağımız her referans bizi sanatın hayatla eşitlenmek istemesine, yani gündelik hayatın içindeki insanla dolaylı (immediacy) bir ilişkiye girme çabasına işaret edecektir*”. (Acar, 2014). Peki bu noktada karmaşık ve anlaşılması zor olan modern ve öncesi sanat öğretisi yerine Çağdaş sanatta izleyici için nasıl bir eğitim ve bilgi işleme modeli uygulanmalıdır? Acar, bu soruyu nitelikli bir altyapının oluşmaması ile ilişkilendirerek cevaplarken, altyapı eksikliği ile birlikte alımlayıcının bu konuda bilgisizliğinden değil, sanat ve sanat çevrelerinde Çağdaş sanattaki bağlamı ve bilgiyi sunabilecek araçların yetersizliğine bağlamaktadır.

1. Çağdaş Sanat ve Bilgi İçeriğinin Yapısı

Çağdaş sanat için temel alınan bu niteliklerin sunumunda çok yönlü bir karmaşanın karşısında onu anlamlandırmaya ve anlatmaya yönelik ciddi bir eğitim ve bilgi ihtiyacı bulunmaktadır. İzleyicinin mevcut genel eğitim modelleri içinde böylesi bir eğitimi içerik olarak ulaşması bugünün toplumsal dönüşüm hızı düşünüldüğünde zordur. Bu durumda yalnızca şirket ve özel kurumların eğitim ve destek çalışması yürüttüğü dar kapsamlı bir bilgi ve eğitim çabası gözlenir. Çağdaş sanatın eğitim ile ilişkilendiren “Ecole” yani “Okul” isimli sergisi ile çağdaş sanat eserlerini okulun farklı bölgelerinde sergileyen Genco Gülan, eğitimi sanatla deneyimlemeye çalışmıştır. Gerçekleştirdiği sergiyi Aylin Seçkin’e değerlendiren Gülan, bu serginin sadece sanatsal amaçlı bir sergi olmadığını altını çizmektedir.

“Bu sergiyi bir eğitim olarak gördüm. Zaten onun için ismini okul koydum. Yani aslında sergilerle biz de bir çeşit eğitim veriyoruz. Ve özellikle bu sergide yapmaya çalıştığım şey, bu başlığı seçmemin nedeni, sanatı özellikle çocukların hayatının eğitim sürecinin biraz daha içine sokmak. Sadece bir galeriye değil, okula, okulun da değişik yerlerine, yani sanatla karşılaşmayı tahmin etmeyeceği yerlere koymak ve buradan çıkacak etkileşimi görmek. Çocukları biraz sanata maruz bırakmak” (Seçkin, 2015).

Genco Gülan’ın “Ecole” isimli sergisi çağdaş sanat ile eğitimi yakınlaştırma adına yapılmış bir girişimdir. Ancak burada hedeflenen sanatsal bir üretme pratiğine dönüşebilen bir üretim değil, mekan anlamında yenilik arayışıdır. Gülan gerçekleştirdiği bu sergide özel bir kolejin desteğini almıştır.

Resim 1. Genco Gülan “Ecole” isimli sergisi Doğan Koleji

Çağdaş sanatın eğitimle buluşmasını destekleyen sponsorların ve özel kurumsal yapıların amaçları incelendiğinde bunu sadece bir amme hizmeti olarak yürütmedikleri sonucu doğar. Burada kültür üzerindeki kurumların niyetlerinin gizli ve açık yönlerinin var olduğu düşünülebilir. Çağdaş sanatın bu yönden arkasına destek aldığı kurumların sağladıkları imkânlar verdikleri desteği daha da önemli kılar. Bu sebeple, belki de çağdaş sanat için daha fazla, eğitilebilir ve öğretilir olması olasıdır. (neyin?) Bu doğrultuda anlamı destekleyen formatlar sıklıkla ele alınmıştır. Çağdaş sanat bilgisini yeniden yoğuran onu üreten ve onu defalarca farklı biçimde yontan bir alan olduğu öne sürülebilir.

Çağdaş sanatın bilgisini işleme ve farklı disiplinlere ait bileşimleri kullanarak farklı araçlarla deneyler yapması bu doğrultuda ele alınmalıdır. Çağdaş sanat, bu anlamda pek çok biçimde tanımlanıp anlamlandırılmıştır. Bu tanımlamalardan biri de Julieta Aranda, Brian Kuan Wood ve Anton Vidokle tarafından ele alınmış ve cevabı kitaba dönüştürmüşlerdir. Kemal İz yazarların “Çağdaş Sanat Nedir?” isimli bu kitapta farklı kişilerin çağdaş sanata yönelimlerini ve sanatta çağdaş olmanın ne demek olduğunu sorguladıklarını aktarır. Bu yazarların sanatta çağdaşlıkla ilgili önemli tespitlerinden bir tanesi de, ortak bir üslup ve coğrafi birliktelikten ziyade, son yirmi yıllık süreçte ortaya çıkan çalışmaların bütününe kapsayan bir genellemenin olmasıdır. Bu anlamda kendini modernin yerine ve ona karşı konumlandırılan çağdaş sanatın modernin evrensel değerlerine karşı durduğunu da aktarır.

“Badovinac, modern sanat müzelerinin çeşitli evrensel paradigmalara ve büyük Batılı kurumların egemen hedeflerine hizmet ettiklerini öne sürerken; çağdaş sanat müzelerinin yerel mekânların gereksinimlerine hizmet etmesi gerektiğini, böylelikle yerel mekânların da diğer mekânlarla iletişim kurma olanaklarının artacağını belirtiyor. Sonuçta çağdaş

sanat müzesinin yalnızca bir sanat müzesi olarak kalmayacağı; aynı zamanda farklı anlatıların ve sunumların çeşitliliği yansıtan bir “tarih müzesine” de dönüşeceği, Zdenka Badovinac tarafından öne sürülen önemli noktalar arasında yer alıyor.” (Julieta Aranda, 2012)

Sanat için karmaşık görünen bu iç içe giren alanların üretme pratiklerine dönüşerek yakaladığı karşılaşma ve tanışıklık, sanatın içeriğinin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu ilişkilerin kanıtı olarak sayılabilecek çeşitli biçimlerde felsefe dolu tümcelerde kendini var etmektedir. Bilgi ve eğitim ile kavramsal bir genişlemenin olduğu gözlenir. Çağdaş sanat ve eğitim birlikteliği için önemli olan temel dayanak noktalarından biri de bu birliktelik ve düzendir. Julian Stallabraas bu işleyişin nasıl bir model üzerinden kurgulandığını ekonomi ve politika üzerinden açıklamıştır. Ekonomik gereklilikler ve ihtiyaçlar yine eğitim ve çağdaş sanatın yeni bilgi üretme araçlarını tanımlamak için kullanılmaktadır. Ekonomik hayatın acımasız gerçeklerine karşı sanatsal imkânlar hayalleri süsleyen yeni yaşamların imgelerini üretirler.

“Ekonomi, mutlak ve araçsal biçimde, uluslararası dev ekonomik kuruluşların eşitsiz biçimde ülkelere dayattığı katı kurallara göre işliyor; servet ve güç hiyerarşisi oluşturuyor; bir yandan dünya halklarının büyük çoğunluğunun zaman çizelgelerine bağlı düzenli bir çalışma hayatına mahkum ederken, bir yandan da macerayla ve (kahramanların kendi kuralları yıkarak kendi hayatlarını özgürleştirdiği) bütünlüklü anlatılarla anlam kazandırılan sinemasal yaşamların hayaliyle, isyan ve acıklı aşk şarkılarıyla onları teselli ediyor”. (Stallabrass, 2013, s. 12).

Bu durum kapitalist ekonominin işleyiş ve düzenine uyum temelinde geliştirilen, sürdürülebilir büyüme hedefleri etrafında sürekli çalışarak, durmadan üretme ve tüketmeye endekslili yaşam formlarının verilerini aktaran bir kodlamaya dönüşmektedir. Bu işleyişin devamı sürekliliği arzulayan iktidar için son derece önemlidir. Konu özelinden bakıldığında sanat ve eğitimin üretmeye endekslili hali, ekonomik modeller özelinde sanatı bu amaç dışında tutmayacaktır. Çağdaş sanatla birlikte eğitim merkezli modeller sürdürülebilirlik merkezinde konuya önem verdikleri düşünülebilir. (kimin? Bu cümlenin anlamı anlaşılmıyor!) Bu işleve yönelik bilgiyi üretme ve bilgiyi yaymada sanat ve eğitimin önemli görüldüğü düşünülebilir. Emrah Altındış istikrar ve büyüme gibi söylemlerin temelde toplumsal eşitsizliğin devamını sağlamak adına önemsendiğini ifade etmektedir. Bu durumu ülkemiz genelinde örneklerken, son on yıllık süreçte büyüme ve istikrar gibi söylemlerin sıklıkla dile getirildiğini aktarmaktadır. Türkiye için %1’lik zengin dilimin servetlerinin daha da arttığına altını çizerken emek üreten %99’luk kesim için ise bunun tam aksinin yaşandığını öne sürmektedir. (Altındış, 2015). Benzer bir söylevi çalışmalarına konu edinen Neriman Polat ise yine sürdürülebilir bir istikrar için sistemin mağdurlarını kendi anlatı dili ile konu edinmiştir.

Resim 2. “İstikrarlı Ölüm” 2015 Ahşap Üzerine Çivi

İstikrar ve düzen söylemleri çerçevesinde sanat ve eğitimde toplumsal işleyişin devamlılığı arzulanmaktadır. Bu yapısal devamlılık kendi düzeni içinde bir sistemi de önermektedir. Eğitimde bu sistemin dayandığı temelleri Levent Mercin ve Ali Osman Alakuş, “eğitim toplumların ve ulusların, sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmasının gereksinimlerinden biridir. Özellikle çağımızdaki teknolojik gelişmelerle paralel olarak bireylerin ve toplumların bilgiye olan gereksinimi artmıştır” diyerek açıklamaktadırlar. (Mercin & Alakuş, 2007, s. 14). Eğitim ve sanatın paydaş olduğu alanlar düşünüldüğünde sistemli yapılar son derece anlamlı ilişkiler kurabilecektir.

2. Çağdaş Sanat, Eğitim ve Bilgi İlişkilerinde Etken Aktörler

Sanat ve eğitim birlikteliği kültürel politikalarının, geçmiş ve geleceğin sanatla yeniden imarına imkân sağlamaktadır. Siyasi iktidarlar mevcut koşulları ve sürdürülebilir gelişmeyi devam ettirmek adına politikalar üretmesi beklenmektedir. Eğitim için bireyin ihtiyaçlarını da destekleyen yaratıcı sanatsal açımları desteklemektedir. İktidar ve sermayenin kültürel politik referanslı eğilimleri ile olaya yaklaştığı bu kapsamda değerlendirilebilir. Bölgesel ve ulusal düzeyde ele alındığında genişleme ve kapsam açmazları konunun hassasiyeti hakkında da fikir vermektedir.

Sanat kodlanmış bazı verileri kullanarak alımlayıcıyı etkiler. Sanatçı eserle birlikte onu var eden farklı kanalları bu amaçla etkileşime açar. Sanatçı sanatını oluşturma sürecinde kendi yetilerinden önce eğitsel verileri sanatsal üretimlerinde bu kodları kullanır.

Sanat ve eğitimin amaçları düşünüldüğünde (sanat,) yalnızca sanatçı yetiştirmeyi hedeflemez, genişleyen perspektiften bakıldığında, sanatın işlevsel amaçlarının toplumsal hedefler genelinde eğitime katılması hedeflenir. Bu eğitimsel amaçların politika olarak destelenmesi önem arz eder. Eğitim iktidarlar için kültürel ve sanatsal gelecek ütopyasında, sosyal ve entelektüel gelişim ve değişim için bilgi toplumuna dönüşme hedefini de desteklemektedir. Bu doğrultuda her birey için temel hak olarak görülen bilgi ve beceri eğitimi eşitlikler kapsamında görülmektedir. Neo-Liberal genişleme sürecinde sınırların git gide erimesiyle, toplumların sanayi üretimine dayalı modeller sonrası, bilgi üretimi odaklı kültürel modellere ve üretim pratiğine ihtiyaç duymaktadır. Bireyin esnek ve farklı düşünce biçimlerini kullanarak öğrenme süreçlerini etkili kullanımı toplumsal hedefler çerçevesinde ele alınmaktadır.

Bu durum sanat için eğitimin her kademesinde toplumsal çıkar temelli niyetler etrafında herkese sunulan eşitlikle ele alınan bir eğitimsel müfredat ile, ulus aşırı evrensel birlikteliği önermektedir. Eğitim içinde, özel bir alan olan sanat eğitiminin reformist görüşün bir uzamı olarak görülmektedir.

Bölgesel çapta ele alındığında ise gelecek, ulusal kalkınma hedefleri demokrasi ve insan haklarının eşitlikle ve ekonomik refahın yaygınlaştırılabileceği yenilikçi düşünce biçimleri dahilinde ele alınması düşünülmektedir. Genel eğitim fikirleri içinde bu nedenle sanat eğitime gerekli desteğin sağlanması önerilmektedir.

Konuya müdahil olan tüm bileşenler işbirliği ile genel bir niyetle hareket ettikleri görülmektedir. Herkesin eğitime eşit, kapsamlı ve adil biçimde buluşması için sanat eğitiminin eğitimin her kademesinde ulaşılabilir olması amaçlanmaktadır.

3. Çağdaş Sanat İçeriği Toplum İlişkisi

Sanatın eğitime uygulanması eğitimde fırsat eşitliği sağlamak adına ve insani bir hak olarak önem taşımaktadır. Kültürel mirasın dolaşımının yalnızca egemen sınıf niyetlerine değil tüm toplum çıkarlarına göre şekil alması bu doğrultuda önem taşıdığı gözlenir.

Çağdaş sanatın klasik estetik değerlere karşı oluşu ve içeriğinde yer alan farklı enformasyonel alanların varlığı neticesinde karmaşık ilişkiler ürettiği gözlenir. Bu durum farklı zamanlara ait verilerin bir birleri ile olan yakınlığından da kaynaklanmaktadır. Geniş bir perdeden ele alınan bu karmaşık ilişkiler zamanın sunduğu imkânlar da dikkate alındığında, sanatsal bilginin yarattığı politik durumlar ve karşıtlıkları öne koyarken, sanatta etkili bazı dönemsel özelliklerin silikleşerek anakronikleşmeye başladığı gözlenir. “Çağdaş” zamansal bir niteleme olmanın dışında bu kez bağlamı da içine alarak genişlemekte ve her şeyin sanatın merkezine çekildiği bir formata dönüşmektedir Nietzsche tanımlamalarında da yer bulan “Çağdaş”ın, bu yönden zamansız bir zamana ait olduğu gözlenir. (Agamben, 2015). Ona göre çağdaş hem içinde bulunduğu ana, hem de başı ve sonu belirsiz bir şimdide öykünür. Çağdaş bu yüzden bütün zamanlarda olan ve olacak olan genişlikte bir şimdileştirir.

Sanat için çağdaş olmak ara geçişliliğin ve geçirgenliğin sembolüdür. Bu tanım e-flux'ta Julieta Aranda, Brian Kuan Wood ve Anton Vidokle tarafından “Çağdaş Sanat Nedir?” sorusu ile dillendirilir. Ortaya benzer bazı tanımlamalarla üretilen bilgi ilişkilerinin şekillendirdiği yeni düşünceler çıkmaktadır. Çağdaşın tanımsal olarak, zamanın müzeler genelinde pratikle ilişkilenen bazı ortak sınıflandırma biçimlerinden doğduğu belirtilir. Yine Çağdaş için zamanı tanımlama içinde ele alan bu düşünce, şimdii ise tepkili, dinamik, farkında, vakitli, sürekli hareket halinde ve modadan uzak olan üretim biçimlerinin ortak bir tasniflenme biçimi olarak göstermektedir. (Aranda, Wood, & Vidokle, 2015). Bu nitelikler “Modern” bilgi ilişkilerinin de bu kapsamda yeniden şekil alacağına da ön habercisi olmaktadır. Artık zaman adına üretilen bilgi ilişkileri, modernlik ve sonrasına atıflandırılmaktadır. Modern hakkında

bilgi ilişkilerinin tanımlanmasında; Cangül Tosun ve Fatih Keskin, modernite adına ortaya konan düşünceleri değerlendirirken uzmanlık, akıl ve bilginin yetkin olduğu profesyonellik düşüncesinin döneme hakim olduğunu aktarırlar. Modernliğin tanımlaması ile birlikte ortaya çıkan akılcılık düşüncesi insanın ikna edilmesinin önemsendiğini gösterir. Modern bilgi, rasyonelliğin bilgi ilişkisi bağlamında “akılcı” olma temelinde eleştirel bilgi üretimi yerine onaylayan ve izleyen öznenin önemine atıfta bulunmaktadır. (Tosun & Keskin, 2014). Modern bilginin işlenmesi bağlamında aklın öncülüğünde üreten olarak uzmanlaşma önemsenmeye başlamıştır.

4. Çağdaş Sanatın Toplumsal Yapıları

Eğitim ve bilginin çağdaş sanat ilişkilerinin belirlenmesinde doğurduğu farklı toplumsal kavramların öznesi olan öncesi ve sonrası biçimli tasniflendirmede, kültürel kodlar önem taşımaktadır. Getty Müzesi internet sitesinde yer alan benzer bir tanımlamaya göre de bu konunun Çağdaş sanatın kendi içinde benzer bazı ortaklıklarının olduğunu iddia ediyor ve bu ortaklıkları açıklarken de; ilk olarak benzer kültürel faktörlerden ziyade kültürel farklılığın önemsendiği çokkültürlülüğü ortaya koyuyor. Ayrıca yine geçmiş düşünceden farklı olarak teknik anlamda da yaşanan teknolojik iyileşmenin verdiği avantajların da sanata katıldığını bunun ise sanatın sınırlarını genişlettiğinin de tespiti olarak aktarılmaktadır. Üstelik çok yönlü bir bütüncül genellemenin de bu süreçte önemsendiğinin de önemi yine bu tanımlamada vurgulanmaktadır. Sanatçıların da bu bakımdan kullandıkları sanatsal araçlarla, bu işleyişe katıldığını, bugünün toplumunda bu durumun genel kapsamlı ve farklılıklar temelinde eserlere konu olarak yansıtmaya çalışıldığının da altı çizilmektedir. (The J. Paul Getty Museum, 2015). Benzer sanatsal tanımlamaların içinde ortaklıkların vurgulanması ile kimlikler yeniden tanımlanmaktadır.

Sanatsal bilgi içinde yer alan kapsamın gelişerek içeriğinin karmaşıklaşması ile birlikte yeni bilgi politikalarından doğan bir sanat dili oluşmaya başlar. Bu karmaşık dilin anlaşılabilirliği noktasında ise öncül bazı enformasyonel altyapıya ihtiyaç vardır. Hatta bu bilgiyi çözümlemede görsel bir belleğin dışında sosyolojik, felsefi, hatta pozitif bilime öykünen ve bilgi işlemeye kadar uzanan karmaşık bir hal aldığı aklı gelebilmektedir.

Resim 3. Liam Gillick 14. İstanbul Bienali “Uygulamalı Hidrodinamika” Duvar Üzerine Bernoulli Denklemi

Liam Gillick 14. İstanbul Bienali için gerçekleştirdiği çalışmasında İstanbul Boğazı'nın en işlek rotalarından biri olan bölge üzerine İstanbul Modernin dış duvarına sıvıların akışkanlığı ile ilgili bir denklemi uygulamıştır. İstanbul Modern'in belki de en çok görülen kısmına, bu kez denizden, çalışmasını konumlandırarak müzeye ulaşmada deniz üzerinden alternatif bir rota önermiştir. Ancak belki akla gelen en önemli soru bienal ve çalışmadan habersiz biri için bu çalışmanın ne anlam ifade ettiğidir? İçeriği anlamak için yalnızca sanattan anlamak yetmiyor bu kez sıvıların akışkanlığı ile ilgili de bir bilgi sahibi olmanız gerekiyor.

Bilgi ilişkilerinde yine önemli bir gelişme de kurumsal yapılarda meydana gelen bazı gelişmelerin sanatsal yapılara yaptığı etkidir. Ali Artun, galerilerin sanat piyasasına egemen olmaya başlaması ile birlikte müzayede geleneğinin sona erdiğini dile getirir. Kapitalist kültürel düzenin modern bilgi rejimi, üretimi bilgi ve politik değerler üzerinden yapılandırarak kurumsallaşmanın yapısı içinde görür. Sanatın "esareti"nin galerilerin egemenliği ile birlikte sona erdiğini ve böylelikle sanatın liberalleşerek özerkleşmesinin maddi koşullarını oluşturduğunu aktarır. Böylelikle kısmen hegemonyacı bir baskının oluştuğunu ancak bu durumun kendi içinde yine sınırlandığını da açıkça belirtmektedir. (Artun, Sunuş/ Sanat Piyasası ve Sanatın Özerkliği, 2015). Sanatsal liberalizmin kavramsal sınırlarının çizildiği bu tanımlamada, sanatın kısmen özgürleşen öznel dili vurgulanır, ancak bu öznel dilin tam manasıyla bağımsız olmaması aynı zamanda düzenin içinde çelişkilerinin olduğunu da kanıtlamaktadır.

Sanatsal kurumların yapılanmalarında göze çarpan bir başka husus da sanata yüklenen işlevsellik düşüncesidir. İşlevsellik kurulan bu kısmi bağımlılık sanatın geçmişten bugüne hep karşıt temelli ilerleyişi ile de çelişmektedir. Ali Artun, sanatın bütün modern kurumları reddedişini, kendini boşluğa alma olarak tanımlamaktadır. Sanatın bilinen kurumsal anlamda sonunu hazırlayan bu durumu sanat piyasasında kurumsallaşmanın reddi ve kapitalist kültürel baskıya karşı bir duruş olarak değerlendirmektedir. Sanatın temsil sorunu sonrası içeriğin sınırlarından uzaklaşarak mevcut toplumsal bağlarını yeniden kurgulamak için bir takım olaylara ve deneyimlerle ilişkilenebilir. (Artun, Sunuş/ Sanat Piyasası ve Sanatın Özerkliği, 2015, s. 30). Geçmiş öykünde belirlenen bazı kuralların oluşu kuralsızlığın da rastgele olmadığını bir ispatıdır.

Değişen sanatsal bakışın, kavramsal tanımlar ve değerlerin içeriğini de etkilemesi terminolojik görüş farklarının oluşmasına yol açacaktır. Bugün gelinen noktada sanatın Güncel ve Çağdaş gibi yerine ikame tanımlar kullanılıyor olsa da, kullanım biçimleri arasında ince bir fark olduğu gözlenir. Mehmet Yılmaz, kişisel bakış açıları dışında "Güncel" ve "Çağdaş" kavramını birbirine yakın iki kavram olarak konumlandırmaktadır. Aynı zamanda Güncel ile kast edilen ilgili olarak "bugün yapılan, zamanımızı yansıtan sanat" gibi bir üst başlığın daha doğru olduğunu belirtmektedir. (Yılmaz, 2012, s. 46). Güncel ve Çağdaş olsun bu iki yapıda da mevcut olan durumun konu ve kapsamdan ziyade ortak bir zaman tasviri oluşudur. Müzelerin eserleri yerleştirmede sınıflandırmak için kullanılan tasnif düşüncesine benzer bir dizilimi akla getirir.. Ancak burada tam bir benzerlik, aynılık aranmamaktadır.

Çağdaş sanatın genel kabul gören sanatsal argümanın ürünlerinden farklılaşma çabası, onun aynı zamanda birbiri ile çelişen durumlardan da beslendiğinin kanıtıdır. Graham Whitham ve Grant Pooke gibi araştırmacılar, çağdaş sanatın "toplumsal politik ve ekonomik değişikliklere özellikle medya, artan toplu üretim, yaygın tüketim ve meta kültürü, çevre sorunları, savaş, etnik sorunlar, ulusal ve bireysel kimlik ile şirketlerin ticari pratikleri içinden" dünyada değişen gerçeklik tasavvurundan da beslendiğini belirtirler. (Whitham & Pooke, 2013, s. 753). Çağdaş sanat içinden beslendiği farklı toplumsal katmanların uzandığı yeni mecralara ulaşarak kendi biçimini yeniden defalarca tanımlamış ve her tanımlamada yenilenerek çıkmıştır. Çağdaş sanatın modernliğin beslediği temel değerlere sırtını dönme niyeti böylelikle yeniden kendi var etmesi ise açıkça modernliğe karşı elde ettiği bir durumdur. Kültür üretiminin, piyasa şartlarının oluşumundan her tür kabulü içine alan bir genişlemeyle ilerlemektedir.

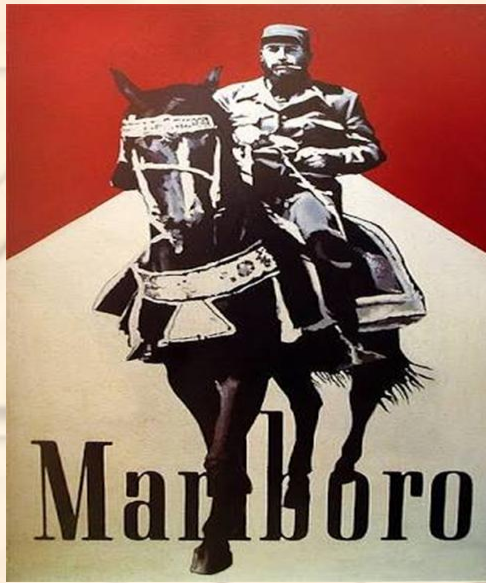
5. Çağdaş Sanatta Eğitim ve Bilginin Niteliği

Çağdaş sanat içeriğine katılım adına fark edilmelerini sağlayan şeyin ise bu tanımlamalarda geçen özelliklere olan yatkınlıkları olacaktır. Bu sanatsal genişlemede piyasa adına kabul görmek için bazı ortak dili konuşmak, durumu en baştan kabullenerek belli bir yazgının izini sürmeyi de gerektirmektedir. John Baldessari "İngres ve Öteki Hikayeler" adlı kitabında "Sanat Tarihi" isimli kısa öyküsünde bir ressamın piyasa koşullarında kabul görmek için giriştiği hikayeyi aktarırken, uğranması gereken durakların altını çizer. Galeri dışında eserlerini sunma imkânı bulamayan sanatçı, galerileri gezerek eserlerini sergilemelerini ister ancak eserlerinde sanat tarihi olmadığı gerekçesi ile galeri sahipleri sanatçıyı reddeder. Sanatın merkezi olarak kabul edilen New York'a yerleşen sanatçı durmadan resim yapar ve sanatçıların bulunduğu hemen her ortamda bulunur. Sanat üzerine uzun soluklu okumalarından sonra da pes eder.

Son olarak çalışmalarını galeri sahiplerine göstererek onların olurlarını alır. (Lynton, 2009, s. 338). Bu kısa öyküde teknik beceri dışında piyasada var olan genişleyen ağı montajlanmanın zorunluluğuna vurgu yapılmaktadır.

Kültürel bir çevreye müdahil olmanın gerekleri bu durumda açıkça vurgulanır. Sanatçı için tarihi değiştirmek adına üretimlerinin oluru ancak birliktelik çerçevesinde kabul gören sanatçı ağlarına katılmaya dayanmaktadır. Bu durum ise piyasa merkezinde kabul gören merkeze yakınlık ile paralellik taşır.

Çağdaş sanatın sıklıkla gündem üzerinden politik öykümler merkezinde güncel figürleri kullanarak eleştirel içeriğe sahip imgeler oluşturduğu bilindik bir argümandır. Ancak yeni başlayan kültürel kodların ve toplumsal durumların Neo-Liberalizmin amaçları doğrultusunda kendi içinde çelişen ve saplantılarla dolu halleri ile ayrıştığı gözlenir. Kültürel farklılaşmanın kendini var eden temellerini eleştirebilmeyi meşru kılan yapısı; çokkültürlülük olarak melezleşen, her şeyin kabulü çizgisinde, farklılık addedildiği bu dönemde farklılaşmaların öncesinde korkulan imgelere sarılmaya kadar birçok durum meşruluk kazandığı dahi kaydedilir. Jose Angel Toirac Küba Lideri Fidel Castro'nun imgelerini kullanarak ticari markalarla yeniden tasarladığı, korkulan tezatlıklardan beslenen işler üretmiştir. MoMA gibi müzeler için bu gibi sanatçıların çalışmalarının korkulan yanları örtülmekte ve koleksiyonun genişlemesi için kültürel melezleşmenin bir uzantısı olarak kabul görmektedir.

Resim 4. Jose Toriac “Tiempos Nuevos(Yeni Zamanlar)”

Çok kültürlülük şemsiyesi her düşüncenin kabul gördüğü sanat dünyasının yaptığı aşırılıklar bu çerçevede genel kabul sınırları içinde Castro örneğinde olduğu gibi zararlı bulunmaz.

SONUÇ

Çağdaş sanatta üretilen içeriğin taşıdığı bilgi ve bu bilginin topluma ulaşmasına aracılık eden eğitim bileşenlerinin önemi ortadadır. Fakat çağdaş sanatta yer alan bu unsurların modern ve öncesi kullanımında olduğu biçimde benzer bir içerikle beslenmesi pek mümkün görünmemektedir. Ayrıca bu içeriklerin çağdaş sanatın yapısı gereği bazı belirsizlikler barındırdığı da ortadadır. Çağdaş sanat ile ilişki kurması beklenen bilgi ve çağdaş sanatın tüm karmaşık yapısı dikkate alındığında beklentileri karşılama konusunda kafa karışıklığına yol açmaktadır.

Sonuç olarak çağdaş sanatın vaat ettiği beklentileri karşılama konusunda gerekli içeriği sağlaması adına atılacak adımların büyük bir titizlikle atılması gerektiği görülmektedir.

Kaynakça

- Acar, B. (2014, Mart 31). Çağdaş Sanat Nefret ve Cehalet. Lebriz: <http://www.lebriz.com/pages/lstd.aspx?lang=TR&sectionID=1&articleID=1200> adresinden alınmıştır.
- Agamben, G. (2015, Nisan 3). Çağdaş Nedir? E. A. Artun, & N. Özge içinde, Çağdaş Sanat Nedir? (s. 41). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Altındış, E. (2015, Temmuz 3). Uzmanlardan İstikrar Dersleri. Nisan 25, 2016 tarihinde Radikal: <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/emrah-altindis/uzmanlardan-istikrar-dersleri-1390096/> adresinden alındı
- Aranda, J., Wood, B. K., & Vidokle, A. (2015, Mayıs 8). What is Contemporary Art? Issue Two. E-Flux Web Sitesi: <http://www.e-flux.com/journal/what-is-contemporary-art-issue-two/> adresinden alınmıştır
- Artun, A. (2015, Eylül 9). Sunuş/ Sanat Piyasası ve Sanatın Özerkliği. E-Skop: <http://www.e-skop.com/skopdergi/sunus-sanat-piyasasi-ve-sanatin-ozerkligi/2612> adresinden alınmıştır
- Erciyes, C. (2014, Mart 24). Radikal Hayat. Çağdaş Sanattan Nefret Ediyorum: <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cem-erciyes/cagdas-sanattan-nefret-ediyorum-1182843/> adresinden alınmıştır
- Julieta Aranda, B. K. (2012, Şubat 11). What Is Contemporary Art? (K. İz, Düzenleyen) Nisan 24, 2016 tarihinde E-skop Sanat Tarihi Eleştirisi: <http://www.e-skop.com/skopbulten/cagdas-estetik-what-is-contemporary-art/554> adresinden alındı
- Lynton, N. (2009). Modern Sanatın Öyküsü. (C. Çapan, & S. Öziş, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2007). Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 14-20.
- Seçkin, a. (2015, Nisan 22). Aylın Seçkin & Genco Gülan Söyleşisi. Artlog50.net: <http://artlog.art50.net/2015/04/okul-sergisi-soylesi/#.VxudVTCLTIU> adresinden alınmıştır
- Stallabrass, J. (2013). Sanat A.Ş. (E. Soğancılar, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- The J. Paul Getty Museum. (2015, Kasım 18). About Contemporary Museum. Kasım 18, 2015 tarihinde Education At Getty: http://www.getty.edu/education/teachers/classroom_resources/curricula/contemporary_art/background1.html adresinden alındı
- Tosun, C., & Keskin, F. (2014, Mayıs). Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. Anahtar Sanayi Bakanlığı: <https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/modernite-baglaminda-bilgi-iktidar-ve-uzmanlik-iliskisi/761> adresinden alınmıştır
- Whitham, G., & Pooke, G. (2013). Çağdaş Sanatı Anlamak. (T. Göbekçin, Çev.) İstanbul: Optimist Yayınları.
- Yılmaz, M. (2012). Modern, Çağdaş, Güncel, Postmodern. E. M. Yılmaz içinde, Sanatın Günceli Güncelin Sanatı (s. 33-58). Ankara: Ütopya Yayınevi.